

یادنامه‌ی شاعر ملی لهستان

آدام میتسکیه‌ویچ

به یاد دویست و بیستمین سالروز تولد او

به‌اهتمام

میرضا دولتشاهی

نگارستان اندیشه

تهران - ۱۳۹۷

عنوان و نام پدیدآور: یادنامه‌ی شاعر ملی لهستان آدام
میتسکیه‌ویچ: به یاد دویست و بیستمین سالروز تولد او/ به
اهتمام علیرضا دولتشاهی. تهران، نگارستان اندیشه ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری: ۱۰۰ ص؛ ۱۴/۵×۲۱/۵ س.م
شابک: 978-600-8273-94-3
وضعیت فهرست نویسی: فیفا
یادداشت: کتابنامه.

موضوع: میتسکیه‌ویچ، آدام، ۱۷۹۸-۱۸۵۵ م یاد نامه ها.
Mickiewicz, Adam – Festschrift in
Poets, Polish -- 19th century
شماره افزوده: دولتشاهی، علیرضا، ۱۳۴۴
رده‌بندی کنگ: ۱۳۹۱ ی ۱۵۸ / PGV
رده‌بندی دهخدا: ۸۹۱/۸۱۰۴ شماره کتابشناسی ملی: ۵۵۷۶۴۴۵

یادنامه‌ی شاعر ملی لهستان آدام میتسکیه‌ویچ به یاد دویست و بیستمین سال تولد او

به اهتمام علیرضا دولتشاهی
ناشر: نگارستان اندیشه
طراح جلد: سعید صحابی
چاپ: اول، ۱۳۹۷
تیراژ: ۵۰۰ نسخه
قیمت: ۲۰۰۰۰ تومان
چاپ و صحافی: نسیم

نشانی ناشر: م. انقلاب، ابتدای خ آزادی، خ بهزاد، شماره ۳۹ واحد ۷

تلفکس: ۶۶۹۴۲۵۴۲ _ ۶۶۴۳۵۴۱۶

www.cins.ir _ info@cins.ir

فهرست

درآمد ۷

گفتارها

باغچه‌سرای پیوندگی ادب، ادبی و ادب اسلاوی ۱۳

در شناخت میتسکیه ویج ۲۲

آدام میتسکیه ویج و رمانتیک سلاوی ۳۱

جستارها

میتسکیه ویج در ایتالیا، ایتالیا و میتسکیه ویج ۴۱

آدام میتسکیه ویج و استانبول ۵۱

نخستین ترجمه میتسکیه ویج به فارسی ۶۲

بایرون و پروژه‌ی اخلاق‌مداری سیاسی از منظر رمانتیک سلاوی ۷۴

لهستان در پان تادئوش ۸۵

درآمد

امسال در گاهشماری سیلادی، برابر است با یکصدمین سالگرد زایش دیگر بار لهستان. لهستان در سال ۹۱۸، در زمان جنگ عالمگیر اول، پس از گذشت بیش از یک سده بار دیگر به عنوان واحد مستقل سیاسی بر نقشه جهان پدیدار شد. احیاء مجدد لهستان، یکی از اندیشه‌های محوری جنبش رومانتیسم لهستانی بود. جنبشی که بی‌شک در شکل دادن هویت لهستانی در دوران مدرن سهمی بسزا داشته است. جنبشی که آدام میتسکیه‌ویچ بی‌هیچ تردیدی یکی از برجسته‌ترین راهبران آن محسوب می‌شود. شاعری که نام‌آورترین نام در مجموعه سه (یا به روایتی چهار) شاعری است که در ادب لهستان شاعر ملی نامیده می‌شوند. امسال برابر است با دویست و بیستمین سالگرد زایش او. تقارن این دو رویداد خود دلیل فراهم آمدن دفتر حاضر است.

در میان سخنوران لهستانی، شاید میتسکیه‌ویچ در ایران شناخته‌ترین نام باشد. در دوران ما، البته شیمبورسکا شاعری نام‌آشنا تر برای خواننده فارسی‌زبان است. اما میتسکیه‌ویچ ادیبی است که در میان بزرگان ادب و فرهنگ ایران، در نخستین

نسل استادان دانشگاه در ایران، شاخته شده بود. شصت و چهار سال پیش، در هشتمین اجلاس عمومی یونسکو که در تاریخ ۱۰ دسامبر سال ۱۹۵۴ میلادی / ۱۳۳۴ خورشیدی در پایتخت اروگوئه، مونته ویدئو، برگزار شد، به مناسبت یکصدمین سال زایش میتسکیه‌ویچ، آن سال را بنام وی نام‌گذاری کردند. در ایران نیز به این مناسبت کتابی با عنوان آدام میتسکیه‌ویچ نشر یافت. این کتاب نالد میچیسلاو یاسترون است. نام مترجم آن برکت‌آباد ذکر نشده ولی مقدمه آن کتاب به تم سعاد نفیسی است. گروهی ترجمه را نیز آن نفیسی دانسته‌اند. تا آنجا که نگارنده آگاهی دارد، آن کتاب نخستین کتاب پیرامون میتسکیه‌ویچ در زبان فارسی است.

هم‌زمان در نشریات ادبیران عصر، ترجمه‌هایی از سروده‌های میتسکیه‌ویچ منتشر شد. برای نمونه می‌توان به برگردان شش شعر از او اشاره کرد که در شماره بهمن دو ماهنامه نامدار سخن (بهمن ۱۳۳۴) منتشر شده است. شاید قابل توجه باشد که در میان مترجمان که به برگردان سروده‌های میتسکیه‌ویچ پرداخته‌اند، می‌توان نام شاعر بلند جایگاه ادب معاصر ایران، نادر نادرپور را باز یافت. در روزگاری که امروز دیگر سپری شده، ادبیران نیز به ترجمه آثار بزرگان ادب جهانی می‌پرداختند. امری که در روزگار ما کمتر دیده می‌شود. نمونه‌اش بازار ترجمه سروده‌هایی از بزرگان ادب معاصر جهان است که در زبان فارسی وجود دارد. برآستی چند برگردان قابل اعتناء از سخن سخنوران پیرایرانی معاصر و هم‌روزگار ما در زبان فارسی در دسترس است؟

اهمیت ترجمه کتاب یاسترون در ارائه درست خوانش نام شاعر است. در نشریه سخن، نام شاعر میتسکیویچ گزارش شده است. در حالی که عنوان کتاب یاسترون، آدام میتسکیه‌ویچ است. گفتن ندارد که این خوانش به اصل نام شاعر مانند‌تر است. با این وجود طی فزون بر نیم سده از بزرگداشت سده زایش شاعر

نام‌آور لهستان، در زبان فارسی هیچ دفتر مستقلی از سروده‌های او در دسترس نبود. این خود جای بسی شگفتی دارد.

نخستین دفتر مستقل از سروده‌های میتسکیه‌ویچ، که خود یک کتاب مستقل است و نه برگزیده اشعار، دفتری که طی دوران تبعید شاعر در روسیه تزاری سروده شده به همت نگارنده و همکاری ایران‌شناس لهستانی، ایونا نویسکا با عنوان غزل‌های کریمه در سال ۱۳۸۶ بصورت دوزبانه در تهران توسط نشر بال منتشر شد.

دفتر حاضر بر هم‌نهاد چند گفتار از نگارنده است که طی سال‌های گذشته در تهران ایراد شده است. برای تدوین این دفتر چندین مقاله به زبان‌های گوناگون پیرامون میتسکیه‌ویچ و روانتیسزم لهستانی گزینش شد. این مقالات به مترجمانی ارائه شد. گروهی از جبهه عدل خواستند و گروهی پذیرفتند. اما هیچگاه به قول خود وفا نکردند. در این میان مناسبتی بود در خصوص شرق‌گرایی میتسکیه‌ویچ در غزل‌های کریمه، در بررسی سروده‌های نمدار میتسکیه‌ویچ جناب تادئوش، ایده دین جهانی میتسکیه‌ویچ، میتسکیه‌ویچ و ارسون، الاهیات سیاسی میتسکیه‌ویچ، میتسکیه‌ویچ و مساله تاریخی رومانیتیزم... استاد و دوست درگذشته‌ام دکتر محسن جعفری‌مذهب مقاله‌ای در خصوص سکه‌ها و مدال‌های منقوش به چهره میتسکیه‌ویچ آماده کرده بود، اما بیماری نابهنگام او مجال برای داشتن آن نداد و پس از او نیز بارها از خانواده او سراغی از آن مقاله را گزیدم. متأسفانه فایل آن مقاله که همراه با تصاویری از سکه‌ها و مدال‌ها بود هرگز به دست من نرسید. نبود برگردان فارسی مقالات انتخاب شده در این مجموعه خود حزن بررکی است. باشد در آینده، آن مقالات و جستارهایی دیگر در یک مجموعه در دسترس خواننده فارسی زبان قرار بگیرد.

دفتر حاضر در دو بخش تدوین یافته است. بخش نخست با عنوان گفتارها

در بردارنده سه گفتار از نگارنده است که بر اساس تاریخ در پی هم قرار گرفته‌اند. بخش دوم با عنوان جستارها شامل پنج مقاله است. مقاله نخستین ترجمه میتسکیه‌ویچ به فارسی از نگارنده که تألیفی است که پیش‌تر در نشریه پل فیروزه، ویژه‌نامه لهستان (س ۴ - ش ۱۳ پاییز ۱۳۸۳) منتشر شده است. یک مقاله دیگر میتسکیه‌ویچ در ایتالیا، ایتالیا و میتسکیه‌ویچ، در حقیقت بازنویسی گزارشی است که آقای پیام شمس‌الدینی در مراسم بزرگداشت میتسکیه‌ویچ در کتابخانه ملی در سال ۱۳۹۴ ایراد کرد، نشستی که در آن علاوه بر وی و نگارنده، زنده‌یاد محسن - علی‌محمدی نیز سخن گفت. مقالات دیگر ترجمه‌هایی درباره میتسکیه‌ویچ و روزنامه‌ی لهستانی هستند.

شایان ذکر است که مقاله آدا، میتسکیه‌ویچ و استانبول از زبان ترکی توسط خانم دکتر مهناز جعفری به فارسی ترجمه شده است. دو مقاله دیگر، لهستان در پان تادئوش و مقاله بایرون و پروژا اخلاق‌مداری سیاسی از منظر رمانتیسیسم لهستان توسط خانم‌ها مریم زارع مهرجردی و دولتشاهی از زبان انگلیسی ترجمه شده است.

علیرضا دولتشاهی

تهران آذر ۱۳۹۷